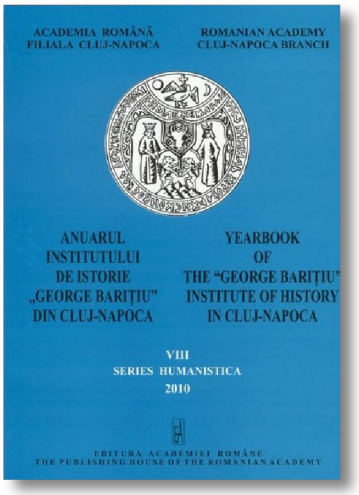

ISSN 1584-4404

Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca
Series *Humanistica*

humanistica.ro

Sensurile și existențele corupției

Emilian M. Dobrescu, Edith Sima, Marian Sima

How to cite this article:
Dobrescu, Emilian M.; Sima, Edith; Sima, Marian (2010) *Sensurile și existențele corupției*, Yearbook of the George Barițiu History Institute of Cluj-Napoca, Series Humanistica, Vol. 8, pp. 261–270. DOI: 10.5281/zenodo.22965996

© 2010: The Publishing House of the Romanian Academy.
Humanistica Yearbook is published online since 2003.
Submit your article to Humanistica Yearbook: secretariat.dcsu@acad-cj.ro

SENSURILE ŞI EXISTENȚELE CORUPȚIEI

Emilian M. Dobrescu[*], Edith Sima[**] şi Marian Sima[**]

[*] Academia Română
[**] Eurolobby S.R.L.

Abstract. *The first effect that DEX's corruption is that it gives the status of deviation from morality, to honor the debt and corrupt means to get away from the line of morality, fairness and duty. Corruption is a human action but overall, marking, marks and mark the planet's history, each state, each company, institution, group of persons or individual. Judah, one of the 12 apostles was corrupted by the Roman soldiers with a handful of coins to sell Christ, now two decades NATO Secretary General himself, the Belgian William of Claes was sacked for corruption, in the last decade led to a full European Commission Jacques Santer Luxembourg was also dismissed for corruption, and quite recently, World Bank President was removed from function also for corruption.*

Key words: *corruption, morality, human action*.

Corupția reprezintă folosirea abuzivă a puterii publice în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup. Ca act antisocial, corupția este foarte frecvent întâlnită în societate şi este deosebit de gravă, deoarece favorizează interesele unor particulari, mai ales în aria economică, afectând interesele colective prin: însuşirea, deturnarea şi folosirea resurselor publice în interes personal, ocuparea unor funcții publice prin relații preferențiale, încheierea unor tranzacții prin eludarea normelor morale şi legale.

Corupția vizează un ansamblu de activități imorale, ilicite, ilegale realizate nu numai de indivizi cu funcții de conducere sau care exercită un rol public, ci şi de diverse grupuri şi organizații, publice sau private, în scopul obținerii unor avantaje materiale sau morale sau unui statut social superior prin utilizarea unor forme de constrângere, şantaj, înşelăciune, mituire, cumpărare, intimidare. Printre cauzele care favorizează apariția *corupției* se regăsesc şi: slăbirea autorității statului datorită ineficienței instituțiilor acestuia, degradarea nivelului de trai al indivizilor, lipsa unor valori sociale însoțită de alterarea respectării principiilor morale, lipsa unei reforme la nivelul instituțional şi legislativ care să fie în concordanță cu condițiile socio-economice.

An. Inst. de Ist. „G. Barițiu" din Cluj-Napoca, Series Humanistica, tom. VIII, 2010, p. 261–270

Definită ca o stare de abatere de la normalitate, de la datorie, *corupţia* înseamnă folosirea abuzivă de către o persoană a funcţiei de intermediar sau de decizie pe care o îndeplineşte, pentru a acorda celui care corupe sau comunităţii de interese pe care acesta o reprezintă, un avantaj economic sau administrativ, în schimbul unei sume de bani, a unor cadouri, a unor deplasări, excursii, concedii sau distracţii sau a primirii unor proprietăţi. Tot *corupţie* înseamnă şi folosirea de către o persoană a funcţiei sau poziţiei sale sociale pentru a eluda sau evita îndeplinirea unor norme, baremuri sau proceduri normale la obţinerea în folosul ei a unor avantaje materiale sau a unor funcţii profesionale sau administrative. *Corupţia* este un fenomen social grav, cu o amploare deosebită, cu forme variate şi complexe, manifestate până la cele mai înalte niveluri ale societăţii. Ea reprezintă o ameninţare majoră pentru democraţie, constituind o negare a drepturilor omului şi o încălcare a principiilor democratice, pentru echitatea socială şi pentru justiţie, erodând principiile unei administraţii eficiente, punând în pericol stabilitatea şi credibilitatea instituţiilor statului şi a reprezentanţilor acestora, cât şi dezvoltarea economică şi socială.

1. **MICA ŞI MAREA CORUPŢIE**

Wikipedia defineşte *mica corupţie* drept acel sector din corupţie care nu aduce atingere intereselor majorităţii indivizilor unui stat. În această categorie poate fi inclusă corupţia unui cadru medical, a unui funcţionar etc., care prin decizia lui favorizează un individ sau grup de indivizi în detrimentul altora, dar acest gen de nedreptate este limitat în timp şi spaţiu.

Marea corupţie este corupţia la nivel înalt a unui funcţionar, demnitar etc. Acest gen de corupţie are ca şi caracteristică principală efectul asupra întregului stat şi a indivizilor care îl compun. Urmările acestui gen de corupţie se pot traduce în costuri directe sau indirecte care sunt suportate într-un final de toţi contribuabilii.

Fenomenul *corupţiei* nu poate fi definit ca fiind propriu doar anumitor forme de guvernare. Corupţia este întâlnită atât în societăţile democratice, cât şi în cele totalitare. Deşi există o oarecare tendinţă de a considera un regim autoritar ca fiind capabil să elimine corupţia, realitatea este că într-un astfel de regim corupţia este parţial limitată, ea regăsindu-se în anumite cercuri privilegiate, fiind accesibilă anumitor grupuri de indivizi.

Limitarea fenomenului corupţiei, stoparea totală a fenomenului sunt considerate ideale, de nedorit chiar, ţinând cont că pot fi exacerbate alte fenomene sociale negative. Astăzi se încearcă încetinirea fenomenului endemic al corupţiei prin mecanismul *costurilor* pe care individul este obligat să le plătească atunci când este decoperit în calitate de corupt. Apreciem că mult mai utilă ar fi educaţia permanentă în direcţia limitării sau evitării corupţiei, chiar şi într-o ţară balcanică, la propriu şi la figurat, cum este România.

Preocupaţi de amploarea fără precedent a acestui fenomen secular, poate mai mult ca niciodată în ultimii 10 ani, cercetătorii şi analiştii români ai fenomenului au acordat acestuia ample analize, revelatorii pentru amploarea corupţiei în societate, în general, şi în societatea românească, în special. Am ales pentru o succintă prezentare 3 lucrări, dintre cele peste 60 aflate în Biblioteca Academiei Române:

Grigore Ioan Prodan şi Sebastian Sârbu propuneau în 2005 lucrarea *Corupţia, flagelul societăţii moderne*, cu o prefaţă de prof. univ. dr. Marian Enache, care nota că aceasta „reprezintă o radiografie a fenomenului corupţiei ce macină societatea în toate sectoarele şi pe toate treptele organizării administrative şi economice. Autorii cărţii doresc să mobilizeze societatea civilă, factorii de decizie şi intelectualii de conştiinţă împotriva acestui flagel de conştiinţă devenit cronic."[1] Lucrarea are un caracter teoretic descriptiv, prezentând noţiuni generale despre corupţie, precedente legislative şi elemente de drept comparat, aspecte criminologice, infracţiunile de corupţie (luarea şi darea de mită, primirea de foloase necuvenite, traficul de influenţă), prevenirea şi eliminarea fenomenului de corupţie.

Una dintre cele mai ample lucrări asupra fenomenului, publicată tot în 2005, este *Corupţia. Cauze – mecanisme – efecte – soluţii*, realizată de Pavel Abraham[2]. Cele 9 capitole ale lucrării analizează: definirea, tipologia şi măsurarea corupţiei; cauzele şi consecinţele corupţiei; mecanismele corupţiei; influenţa criminalităţii organizate în modelarea corupţiei; instrumente juridice internaţionale şi regionale pentru limitarea fenomenului; strategii de prevenire şi combatere a corupţiei; corupţia în România; analiza statistică şi percepţia cazurilor de corupţie în România; politica de combatere a corupţiei în România, prezentând inclusiv Strategia Naţională Anticorupţie 2005–2007. Punând interesul personal la baza manifestării cu mare amploare a fenomenului la noi în ţară după 1989, prof. univ. dr. Pavel Abraham nota între argumentele prezentate că „[...] practic, în aproape toate domeniile de activitate, câştigul personal a fost ridicat la rang de scop general al existenţei, nerespectarea atribuţiilor de serviciu, de către funcţionarii publici, devenind o stare de normalitate, vorbindu-se cotidian de această boală socială ca despre *mica* şi *marea corupţie*, despre *corupţia administrativă, corupţia economică, corupţia politică* şi, mai recent, *despre corupţie ştiinţifică* [...] *este binecunoscută corupţia din sistemul de sănătate, din sistemul de învăţământ, din poliţie, din primării, din prefecturi* etc. şi, în opinia mea, poate cel mai periculos, *corupţia din sistemul de justiţie*, care fie au adus cetăţeanul de rând în pragul blazării, disperării şi al neputinţei, fie au permis realizarea interesului personal în detrimentul celui general."[3]

[1] Grigore Ioan Prodan şi Sebastian Sârbu, *Corupţia, flagelul societăţii moderne*, Bucureşti, Edit. Victor, 2005, p. 5.

[2] Pavel Abraham, *Corupţia. Cauze – mecanisme – efecte – soluţii*, Bucureşti, Edit. Detectiv, 2005.

[3] *Ibidem*, p. 14 şi 17 (subl.ns.).

În 2008, Tudorel Andrei, Ani Matei şi Ion Gh. Roşca publică în Editura Economică studiul *Corupţia. O analiză economică şi socială*, în care, după ce analizează aspectele generale legate de corupţie, cu accent pe relaţionarea fenomenului cu performanţa şcolară şi procesul de descentralizare, propun o metodologie de analiză a corupţiei în astfel de cazuri. Lucrarea, bazată pe concluziile proiectului de cercetare CEEX, *Corupţia şi calitatea serviciilor din sectorul public în perspectiva integrării europene*, descrie apoi modelul de analiză cantitativă a corupţiei din administraţia publică şi din universităţi, propunând un model de analiză a relaţiei dintre corupţie şi stabilitatea politică, pe baza unor evidenţe legate de implicaţiile corupţiei asupra activităţilor economice şi a finanţării sectorelor publice. Pentru elaborarea modelelor econometrice au fost folosite o serie de date statistice calculate la nivelul Institutului naţional de Statistică sau al unor organizaţii internaţionale, dar şi datele obţinute în urma aplicării a două sondaje statistice la nivelul studenţilor din Centrul Universitar Bucureşti şi al funcţionarilor publici din administraţia centrală şi locală. Concluzia finală a studiului este legată, evident, de „globalizarea corupţiei" şi dezvoltarea binomului „corupţie – integritate publică" în contextul integrării României în Uniunea Europeană.

2. CORUPŢIA ÎN EUROPA ŞI ÎN LUME

Corupţia constituie unul dintre subiectele principale de discuţie în orice domeniu şi la orice nivel, reprezentând una dintre cele mai mari provocări ale lumii contemporane. Ea este prezentă atât în statele sărace şi în curs de dezvoltare, cât şi în cele dezvoltate, iar lupta pentru combaterea ei a devenit o problemă serioasă, cu atât mai mult cu cât aceasta se extinde foarte rapid, cuprinzând, mai întâi, câteva sectoare, câteva domenii şi apoi întreaga societate, devenind un stil de viaţă, un labirint din care nu se mai poate ieşi, o mentalitate.

Organizaţia Transparency International (TI), cu sediul la Berlin, publică în toamna fiecărui an un consistent Raport asupra corupţiei în lume. Potrivit raportului TI pentru anul 2007, „companiile multinaţionale şi instituţiile financiare care recurg la mită şi tolerează veniturile dobândite ilegal contribuie la extinderea corupţiei în statele bogate şi sărace". TI dezvăluie în raport că, în timp ce statele sărace ar trebui să combată corupţia internă, ţările dezvoltate sunt responsabile şi, în cele mai multe situaţii, reprezintă sursa acestor probleme: „Mita provine în multe situaţii de la companiile multinaţionale din ţările bogate. Nu mai poate fi acceptabil ca aceste companii să considere mita acordată pe pieţele de export drept o strategie de afaceri legitimă." Somalia şi Myanmar au obţinut cel mai scăzut indice -1,4 – ceea ce semnifică faptul că sunt cele mai corupte ţări. La polul opus se situează Danemarca, Finlanda şi Noua Zeelandă, cu un indice de 9,4, sporit de punctele aduse de corectitudinea justiţiei şi transparenţa fondurilor publice.

Statele afectate de conflicte, precum Afganistan, Irak şi Sudan, sunt afectate, de asemenea, de corupţie şi se află la nivelul inferior al clasamentului, a declarat preşedintele TI, Huguette Labelle.

În 2007, la capitolul percepţie a corupţiei în Europa, România se afla pe locul patru, după Macedonia, Kosovo şi Albania, iar la nivel mondial – printre primele 10 ţări cele mai corupte, alături de state precum Cambodgia, Nigeria, Pakistan şi Senegal. În barometrul corupţiei globale 2007, 33 la sută dintre românii chestionaţi se plâng că au oferit mită în cursul anului 2007, pentru diferite servicii de care ar fi trebuit să beneficieze gratuit. În nicio altă ţară din UE nu s-a înregistrat un procent atât de mare, depăşit numai de cel consemnat în Albania, Macedonia şi Kosovo sau de Pakistan, Filipine şi Nigeria (din totalul de 60 de state ce au făcut obiectul studiului TI). Mai grav este că mai mulţi români recunosc că „au dat şpagă" în 2007 decât în 2006 (când 20 la sută au recunoscut că au făcut acest lucru), în 2005 (22 la sută) şi în 2004 (25 la sută). Procentul „şpăgarilor" autohtoni plasează România la numai nouă puncte sub media africanilor (42 la sută), care recunosc că dau mită pentru a obţine un loc de muncă. Singura veste bună este aceea că România se află departe de ţările „fruntaşe" în privinţa corupţiei existente în statul respectiv în sistemul judiciar.

Raportul TI calculează şi un indice de percepţie a corupţiei la nivelul funcţionarilor publici şi politicienilor. La acest indice, România a adunat 3,7 puncte în 2007, intervalul de notare fiind de la 1 la 10, unde 1 primeşte ţara percepută drept cea mai coruptă, iar 10 statul cu o corupţie percepută ca fiind aproape inexistentă. Raportul notează, de asemenea, progresele înregistrate în combaterea corupţiei în Croaţia, Cehia şi Macedonia. Pentru Cehia, de exemplu, care ocupă pozitia 41, la egalitate cu Italia, indicele este de 5,2 puncte.

Alegerile parlamentare, desfăşurate în Bulgaria în iulie 2009, au adus un nou guvern la putere, guvern care şi-a bazat campania pe o platformă anticorupţie. Apoi, în timpul primelor luni de guvernare, un număr semnificativ de cazuri de corupţie au fost aduse în instanţele de judecată. Ca urmare, Uniunea Europeană a anunţat deblocarea a sute de milioane de euro pentru Bulgaria. În acelaşi timp, au fost introduse reforme în ceea ce priveşte vămile şi poliţia de frontieră, cu scopul deblocării altor 600 milioane de euro. Cu toate acestea, reformele care ar trebui să limiteze corupţia politică şi crima organizată se lasă încă aşteptate.

Prioritatea scăzută acordată reformelor, alături de instabilitatea politică ce a urmat căderii guvernului la începutul anului 2009, a avut un impact negativ asupra eforturilor anticorupţie în Republica Cehă, unde scorul indicelui calculat de Transparency International a scăzut de la 5,2 în 2008, la 4,9 în 2009.

Grecia a înregistrat, de asemenea, o scădere semnificativă a scorului indicelui, de la 4,7 în 2008 la 3,8 în 2009, fapt care reflectă nivelul insuficient de implementare a măsurilor anticorupţie, precum şi întârzieri majore în instanţe şi un număr de scandaluri de corupţie care dovedesc vulnerabilităţi sistemice. Scorul scăzut al Greciei indică faptul că aderarea la Uniunea Europeană nu înseamnă în mod automat reducerea corupţiei.

Întemeindu-se pe un larg sprijin politic şi pe reforma instituțională, scorul Poloniei a crescut de la 4,6 în 2008 la 5,0 în 2009. Elementele cheie care au contribuit la îmbunătățirea percepțiilor sunt: constituirea unui birou ministerial anticorupție, creşterea numărului de investigații în cadrul Biroului Central Anticorupție, precum şi planul de adoptare a unei strategii anticorupție la nivel național, strategie cunoscută sub denumirea de „scut anticorupție".

Scandalurile persistente în procesele de achiziție publică şi răspunsurile tardive ale administrației, precum şi declarațiile de avere problematice ale politicienilor de vârf au contribuit la alunecarea în jos a scorului Slovaciei de la 5,0 în 2008 la 4,5 în 2009. Vulnerabilitățile relative ale unui număr de instituții de control şi supraveghere, legi ale presei mai stricte, precum şi restricțiile frecvente impuse presei şi organizațiilor non-guvernamentale sunt, de asemenea, zone de îngrijorare.

Danemarca, Suedia şi Elveția sunt, în ordine, cele mai puțin corupte țări din Europa şi unele dintre cele mai puțin corupte din lume. Cele mai ridicate punctaje ale IPC 2009 au fost înregistrate de Noua Zeelandă – cu 9,4, Danemarca – cu 9,3, Singapore – la egalitate cu Suedia – cu 9,2 şi Elveția – cu 9,0.

Statele fragile, instabile, devastate de război şi de conflicte continue rămân la coada clasamentului. Acestea sunt: Somalia, cu un scor de 1,1; Afganistan cu 1,3, Myanmar cu 1,4 şi Sudan - la egalitate cu Irak, cu 1,5. Aceste rezultate demonstrează că țările percepute ca fiind cele mai corupte sunt cele marcate de conflicte de lungă durată, conflicte care le-au sfâşiat structura de guvernare.

Indicele arată nevoia de întărire a instituțiilor acestor state. Investitorii şi donatorii ar trebui să fie în egală măsură vigilenți în ce priveşte operațiunile lor şi responsabili pentru propriile acțiuni, iar țările beneficiare să fie transparente şi responsabile.

3. **CORUPȚIA LA NOI**

Problemele interne cu care se confruntă România în planul corupției sunt legate de justiție, afaceri interne şi, pe plan secundar, crima organizată. Este necesar să existe un sistem judiciar independent, astfel încât să se evite influența politicului, să existe coduri deontologice şi reglementări disciplinare pentru magistrați, precum şi măsuri pentru evitarea spălării banilor. „În loc să înregistreze progrese în combaterea corupției la nivel înalt, România regresează pe toate fronturile", nota în noiembrie 2007 Willem de Pauw, consultant UE în acest domeniu, în cadrul unui raport ținut, potrivit lui „The Economist", departe de ochii publicului. „Toate procesele în aşteptare în cazuri de corupție la nivel înalt, inițiate înainte de aderare (...) au fost suspendate şi, cel mai probabil, abandonate din motive practice", arăta raportul lui de Pauw, menționând diminuarea rolului Agenției Naționale de Integritate şi modificările aduse Codului Penal. „Justiția din

România şi/sau sistemul legal par incapabile să funcţioneze corespunzător când este vorba de aplicarea legii în cazuri de corupţie la nivel înalt. La mai bine de cinci ani de la iniţierea campaniei anticorupţie în România, publicul încă aşteaptă verdictul măcar într-un singur caz de corupţie la nivel înalt. Toate acestea arată rezistenţa intensă a întregii clase politice din România faţă de efortul anticorupţie", conchidea expertul belgian.

În România, corupţia pare să fie foarte extinsă, chiar permanentă în administraţie, atât la nivel central, cât şi la nivel local, fiind accentuată de lipsa unei definiri clare a responsabilităţilor, confuzie în separarea funcţiilor administrative de cele politice şi lipsă de transparenţă în procedurile administrative. La acestea se adaugă lipsa unui cadru legal adecvat pentru eficienţa luptei împotriva corupţiei din administraţia publică. În paralel, instituţiile implicate în combaterea acesteia îşi caută încă identitatea, se supun reformărilor care survin în urma revizuirilor legislative şi manifestă încă acea lentoare birocratică ce nu reuşeşte să facă faţă dezlănţuirilor inovative ale corupţiei. În administraţia publică, subiecţii actelor de corupţie sunt funcţionarii publici, cărora li se acordă permanent sau provizoriu, în virtutea legii, prin numire, prin alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi şi obligaţii, în vederea exercitării funcţiilor într-un serviciu public sau într-o altă instituţie. Sentimentul de nesiguranţă, dificultatea promovării şi nivelurile scăzute ale compensaţiilor financiare, privatizarea unor servicii publice (care determină o serie de probleme complexe, precum reducerea de personal, reorientarea profesională, conflictele de interese şi găsirea unor noi locuri de muncă), reducerea dimensiunilor aparatului birocratic, redefinirea în permanenţă a atribuţiilor ministerelor şi agenţiilor au un impact adesea negativ asupra funcţionarilor publici şi, în cazurile cele mai grave, îi determină să cedeze tentaţiilor corupţiei. Corupţia şi lipsa standardelor etice din cadrul funcţiei publice ameninţă administraţia publică în ceea ce priveşte consolidarea credibilităţii funcţiei publice şi a instituţiilor democratice în faţa propriilor cetăţeni şi contribuie, de asemenea, la agravarea sărăciei şi la slăbirea sistemului de servicii prestate cetăţenilor.

Există mai multe fenomene care se încadrează în categoria de corupţie. *Coruperea pasivă* (articolul 324 Cod penal) este, de exemplu, fapta persoanei cu funcţie de răspundere, care fie pretinde ori primeşte oferte, bani, titluri de valoare, alte bunuri sau avantaje patrimoniale, fie acceptă servicii, privilegii sau avantaje ce nu i se cuvin, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau grăbi îndeplinirea unei acţiuni ce ţine de obligaţiile ei de serviciu, ori pentru a indeplini o acţiune contrar acestor obligaţii, precum şi pentru a obţine de la autorităţi distincţii, funcţii, pieţe de desfacere sau o oarecare decizie favorabilă. Iată un exemplu: făptuitorul primeşte cutii de bomboane scumpe, sticle de băuturi alcoolice, ceasuri; nu refuză propunerea de a procura diverse obiecte la un preţ avantajos - bijuterii, obiecte de artă (tablouri, sculpturi etc.).

Tot prin fenomenul de corupţie autohtonă se înţelege şi traficul de influenţă – primirea sau extorcarea de bani, titluri de valoare, alte bunuri sau avantaje patrimoniale, acceptarea de servicii, bunuri sau avantaje, personal sau prin mijlocitor, pentru sine sau pentru o altă persoană, săvârşite cu intenţie de către o persoană care are influenţă sau care susţine că are influenţă asupra unui funcţionar, în scopul de a-l face să îndeplinească ori să nu îndeplinească acţiuni ce intră în obligaţiile lui de serviciu, indiferent dacă asemenea acţiuni au fost sau nu săvârşite. Un exemplu concret în acest sens este persoana (poate fi un funcţionar public sau o persoană cu funcţie de răspundere ori o persoană cu înaltă funcţie de răspundere) care are influenţă sau care susţine că are influenţă.

4. LEGEA NR. 78/2000 PENTRU PREVENIREA, DESCOPERIREA ŞI SANCŢIONAREA FAPTELOR DE CORUPŢIE

Această lege menţionează trei categorii de infracţiuni, şi anume:

a) infracţiuni de corupţie: luarea şi darea de mită, traficul de influenţă, primirea de foloase necuvenite;

b) infracţiuni asimilate celor de corupţie: stabilirea unei valori diminuate a bunurilor aparţinând operatorilor economici la care statul sau o autoritate a administraţiei publice locale este acţionar, comisă inclusiv în cadrul acţiunii de executare silită, reorganizare sau lichidare judiciară; acordarea de credite sau de subvenţii cu încălcarea legii sau a normelor de creditare; utilizarea creditelor sau a subvenţiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate; folosirea unei funcţii de conducere într-un partid, sindicat sau patronat ori în cadrul unei persoane juridice fără scop patrimonial, pentru a obţine foloase necuvenite etc;

c) infracţiuni în legătură directă cu infracţiunile de corupţie: tăinuirea bunurilor provenite din săvârşirea unei infracţiuni de corupţie sau asimilate; spălarea banilor; abuzul în serviciu; bancruta frauduloasă; evaziunea fiscală; traficul de droguri; trafic de persoane ş.a.

Un lucru important în atitudinea autorităţilor, dar, mai ales a românilor ar fi apariţia condamnărilor definitive în dosarele de corupţie. Acesta ar întări percepţia că lupta împotriva corupţiei în România a devenit eficientă. România rămâne, în ciuda progresului important, în urma Bulgariei şi chiar în urma Turciei, din punctul de vedere al răspândirii şi asanării fenomenului de corupţie. România este percepută de chiar locuitorii săi drept cea mai coruptă ţară din cele 27 ţări membre ale UE – aceasta este percepţia românilor care afirmă că dau mită funcţionarilor din majoritatea instituţiilor cu care vin în contact.

Un exemplu hazliu, dar totodată trist, îngrijorător de trist pentru autorităţile implicate, de prezentare a rezultatelor unui proiect european, îl constituie pagina de gardă a celei mai importante instituţii autohtone legate de corupţie: Direcţia Generală Anticorupţie, din cadrul Ministerului Administraţiei şi Internelor, direcţie înfiinţată în baza Proiectului de twinning PHARE RO 02/IB/JH-07 *Dezvoltarea*

măsurilor anticorupţie, finanţat prin Programul Naţional PHARE 2002 şi care a avut ca parteneri MAREA BRITANIE şi SPANIA. Site-ul, vizitat de noi pe 13 octombrie 2009, are o singură pagină[4], de fapt o treime de pagină dedicată acestei direcţii, cu menţiunea „Copyright © 2006–2009 Direcţia Generală Anticorupţie. Toate drepturile rezervate".

5. **BAROMETRUL GLOBAL AL CORUPŢIEI**

Analiza corupţiei este un domeniu important al cercetării economice şi sociale contemporane. În ultimii ani, din partea mediului universitar şi de cercetare, a organizaţiilor internaţionale (dintre acestea menţionăm Fondul Monetar Internaţional, Banca Mondială etc.) există un interes sporit pentru estimarea nivelului corupţiei, identificarea cauzelor şi mecanismelor de proliferare a acesteia în cadrul unui sistem. Complementar cu acestea, printre principalele probleme ale cercetării corupţiei regăsim şi măsurarea efectelor corupţiei asupra mediului economic şi social dintr-o ţară sau regiune de dezvoltare[5].

Unul dintre primii indicatori folosiţi pentru măsurarea corupţiei a fost publicat de International Country Rosk Guide (ICRG). Foarte multe firme consultă datele publicate de ICRG pentru luarea unor decizii referitoare la localizarea investiţiilor şi dezvoltarea afacerilor în anumite regiuni economice[6].

Indicele de Percepţie a Corupţiei (IPC), utilizat mai mult în ultimii ani şi calculat de Transparency International, este un indice compozit, care se bazează pe datele privind corupţia din sondajele specializate, efectuate de mai multe instituţii independente de renume, şi clasează ţările în funcţie de gradul în care este percepută existenţa corupţei în rândul oficialilor şi politicienilor. El reflectă opinia oamenilor de afaceri şi a analiştilor din întreaga lume, inclusiv a experţilor din ţările evaluate. Marea majoritate a celor 180 de ţări incluse în calcularea IPC din 2009 înregistrează un scor sub 5, pe o scară de la 0 (percepute ca fiind foarte corupte) la 10 (percepute ca având niveluri extrem de scăzute de corupţie). IPC măsoară percepţia asupra nivelului corupţiei din sectorul public dintr-o ţară dată şi este un indice compozit, bazat pe 13 surse diferite, constând în opinii ale experţilor şi sondaje asupra mediului de afaceri.

Percepţia din 2008, crescută faţă de 2007, reiese din cel de-al cincilea Barometru Global al Corupţiei, realizat de Transparency International. „Suntem ţara în care publicul percepe că pentru a-şi realiza interesele trebuie să dea mită. Suntem ţara cea mai coruptă, din perspectiva cetăţenilor, în ceea ce priveşte mediul public. Dacă în 2007, unul din cinci români spunea că a trebuit să dea şi a dat mită,

[4] http://www.mai-dga.ro

[5] Tudorel Andrei, Ani Matei şi Ion Gh. Roşca, *Corupţia. O analiză economică şi socială*, Bucureşti, Edit. Economică, 2008, p. 9.

[6] *Ibidem*.

în 2008, unul din trei români spune ca a trebuit să dea mită", afirmă Victor Alistar, preşedintele Transparency International Romania.

Potrivit barometrului, cetăţenii români consideră cele mai corupte instituţii Parlamentul şi partidele politice. Însă, în ceea ce priveşte instituţiile de care s-au lovit direct, pe primul loc se află Poliţia. Unui cetăţean din patru, care a intrat în contact cu politiştii, i-a fost cerută mită, iar unul din şase a declarat că a dat mită. Nici la administraţia publică nu te poţi duce cu mâna goală, pe locul trei la primit mită aflându-se serviciile de înregistrare şi eliberare de documente. Urmează în top mita pentru serviciile medicale şi cea acodată în sistemul de educaţie. Pe ultimele locuri la primit mită se află armata şi organizaţiile religioase: „Aici nu vorbim de Bobotează, nu vorbim de lucruri care se întâmplă în mod oarecum firesc. Vorbim de ce se întâmplă când ai de înmormântat pe cineva şi aşa mai departe. Insatisfacţia publicului apare atunci când simte o constrângere", mai spune Victor Alistar.

Barometrul arată că săracii plătesc mită cel mai mult, în comparaţie cu bogaţii. Aceasta şi pentru că o mita are o pondere mare în salariile lor. În medie, aproximativ 10-15 la sută dintre veniturile celor modeşti sunt risipite pe diverse „atenţii" sau iau, în plicuri, drumul către funcţionarii care sunt plătiţi de stat, având sarcina să rezolve problema pentru care i se dă mită.

6. **CONCLUZII**

Incursiunea noastră în universul planetar şi local al corupţiei, punerea în evidenţă a sensurilor şi existenţelor acesteia demonstrează fără putinţă de tăgadă că firea şi dorinţa umană subiectivă, de a acumula bunuri, bani sau alte valori, stau la baza fenomenului istoric şi contemporan al corupţiei, că nu există loc de pe planetă în care acesta să nu se fi manifestat cu o mai mare sau mai redusă acuitate. Modul de manifestare a corupţiei este însă strâns legat de capacitatea statelor respective de a oferi condiţii decente de viaţă cetăţenilor respectivi. Forţa de acţiune în beneficiul colectiv (public), şi nu individual, particular-propriu al fiecărui cetăţean este însă pârghia care manevrează către o dimensiune mai scăzută, respectiv mai ridicată, amplul fenomen al corupţiei. Aproape nu contează ce legi au statele şi cum le aplică, dacă cetăţenii lor au o spiritualitate şi educaţie îndoielnice. De aceea, afirmăm cu tărie că diminuarea până la dispariţie a fenomenului este posibilă într-o societate a cunoaşterii, cu indivizi având o conduită morală ireproşabilă, bazată pe înaltă educaţie, construită pe cele mai trainice elemente de morală şi conştiinţă, pe care omenirea le-a acumulat de-a lungul veacurilor şi mileniilor de evoluţie către forma de azi a civilizaţiei noastre.